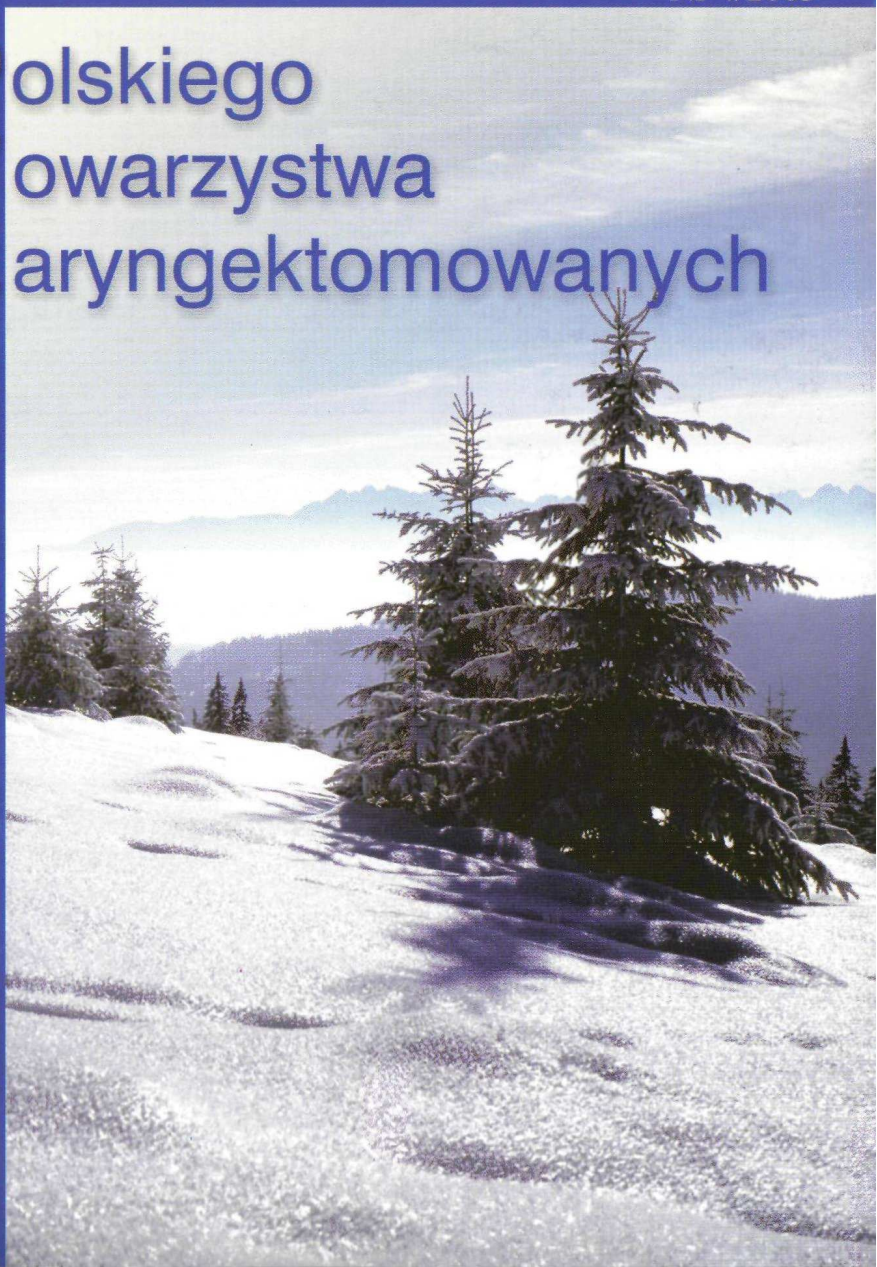

BIULETYN INFORMACYJNY

Nr 4/2003

Polskiego
Towarzystwa
Laryngektomowanych

OSTROMECKO®

ZNANE OD

1894 ROKU

NATURALNA WODA MINERALNA

Suma składników mineralnych 552 mg/l

Wapń 115,00; Magnez 12,70; Sód 12,00; Potas 4,00; Chlorek 32,70;

Siarczan 94,00; Fluor 0,10; Wodorowęglan 258,90

**Polskie Towarzystwo
Laryngektomowanych
Zarząd Główny**

**BIULETYN INFORMACYJNY
Nr 4/2/2003**

Bydgoszcz, grudzień 2003

Redakcja:
Barbara Sternal
Krzysztof Kujawiński

Korekta: Małgorzata Klimińska

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania materiałów oraz zmian w tytułach

Wszelkie prawa zastrzeżone

Biuletyn ukazał się dzięki dotacji PFRON

Wydawca: Polskie Towarzystwo Laryngektomowanych
Zarząd Główny
85-094 Bydgoszcz, ul. M. Skłodowskiej-Curie 9

Konto: PEKAO S.A.
II Oddział Bydgoszcz
Nr: 11001034-904281-2101-111-0

Realizacja: Wydawnictwo „Takt”
mgr Grażyna Smolarek-Kamińska
85-022 Bydgoszcz, ul. Gdańska 113/4
tel./fax (052) 321-02-88, kom. 0 606 12 13 15
e-mail: takt2@neostrada.pl

Spis treści

I. Od redakcji	4
II. Działalność PTL	
2.1. Protokół z obrad ZG PTL z dn. 06.09.2003	6
2.2. Sprawozdanie z odbytego w dniach 01-14.09.2003 r. kursu nauki głosu i mowy w Sarbinowie	13
III. Uwarunkowania zdrowia	
3.1. Nowoczesne protezy głosowe PROVOX	17
3.2. „Wszechmocna siła oddechu” Z. Rytlewski	19
3.3. Karta informacyjna pielęgnarska.....	23
IV. Z życia laryngektomowanych	
4.1. Z kraju - Piszą do nas.....	27
4.2. Z zagranicy	30
V. Varia - różne	
5.1. Kącik literacki.....	33
5.2. Aforyzmy.....	34
5.3. „Szczypta humoru”	35
VI. Aktualny Wykaz Oddziałów Rejonowych i Kół Środowiskowych	36

I. OD REDAKCJI

SZANOWNI PAŃSTWO - DRODZY PRZYJACIELE!

Mamy już późną jesień. Dni stają się coraz krótsze i zimniejsze. W domach włączono ogrzewanie, a skoki temperatury otoczenia są dla nas coraz bardziej dokuczliwe. Właśnie ten czas jest niezwykle ważny dla nas wszystkich, bo zmusza nas do rozmyślań i refleksji nad tym, co było, co nas spotkało, a co jeszcze przed nami.

Grudzień to miesiąc, który przypomina nam, że niedługo kolejne święta Bożego Narodzenia i koniec roku. Miesiąc ten oznajmia nam również, że to koniec kolejnych zmagania, a było ich niemało.

Na wiosnę, tj. w kwietniu spotkaliśmy się w Sosnowcu na wyjazdowym Zjeździe Zarządu Głównego PTL, gdzie wszyscy byli bardzo miło przyjęci i mimo trudów podróży bardzo zadowoleni z pobytu i gościnności.

Maj - czerwiec to miesiące, w których poszczególne oddziały organizowały, we własnym zakresie, turnusy rehabilitacyjne z nauką mowy dla swoich członków.

We wrześniu znów mogliśmy się spotkać! Nie tylko podczas Zjazdu Zarządu Głównego PTL-u w Sarbinowie, ale także w gronie międzynarodowym, ponieważ w tym samym czasie odbywał się „Kurs nauki głosu i mowy dla osób laryngektomowanych”, na który przybyli zaproszeni goście z Austrii i Białorusi.

Z przykrością przyjęliśmy w październiku wiadomość o rozwiązaniu i likwidacji z dniem 10.09.2003r. oddziału białostockiego przez członków tego oddziału. Mamy nadzieję, że osoby żądne wiedzy i chętne do dalszej współpracy znajdą swe miejsce w zaprzyjaźnionych oddziałach.

Dziękujemy również licznym firmom i instytucjom za wsparcie nie tylko finansowe, ale za zrozumienie potrzeb osób laryngektomowanych - osób niepełnosprawnych, u których niepełnosprawności nie widać tak jak u innych, a problemów jest również dużo.

I tak oto, kiedy przyszło rozliczać się z wykonanych zadań na poszczególnych „szczeblach”, mamy już grudzień, a co za tym idzie

nieubłaganie mija kolejny rok naszej działalności. Tej szczególnej, bo nacechowanej dobrocią skierowaną na ludzi potrzebujących, a takimi na pewno są osoby laryngektomowane, w tak trudnych czasach, osób, które mają mniejsze lub większe problemy z porozumiewaniem się z otoczeniem.

Dzięki spotkaniom w Towarzystwie Laryngektomowanych rodzą się nowe przyjaźnie, lecz zyskujemy też wrogów, nastawionych i „chorych na karierę”. Ale to wszystko w tym całym świecie jest niczym.

Cieszy nas fakt, że po raz kolejny możemy się spotkać z czytelnikami; jest nam niezmiernie miło, że nie brak nam odbiorców i wiernych czytelników, którzy z niecierpliwością czekają na kolejny numer Biuletynu Informacyjnego.

I tak oto mamy sposobność przedstawić Państwu następne ciekawe artykuły, które pod wpływem Państwa sugestii znalazły się w tym wydaniu.

Również na Państwa prośby wznawiamy i prezentujemy kartę informacyjną pielęgniarstwa, którą otrzymują pacjenci laryngektomowani przy wypisie z kliniki i w szpitalu w Bydgoszczy. Jest ona cenną wskazówką co do dalszego postępowania w tej nowej sytuacji zdrowotnej i pomaga uniknąć wielu problemów w przyszłości.

W nadchodzącym Nowym Roku życzymy wszystkim czytelnikom oraz wszystkim Członkom Polskiego Towarzystwa Laryngektomowanych, a także ich rodzinom, wolontariuszom, osobom zaprzyjaźnionym oraz wszystkim sympatykom: wszelkiej pomyślności, zarówno w zdrowiu jak i w działalności na rzecz całego środowiska.

*Redaktor naczelna
mgr Barbara Sternal*

II. DZIAŁALNOŚĆ POLSKIEGO TOWARZYSTWA LARYNGEKTOMOWANYCH

2.1. Protokół z posiedzenia Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Laryngektomowanych, które odbyło się w Sarbinowie na sesji wyjazdowej w dniu 6 września 2003 roku

W obradach wzięli udział przedstawiciele Rejonowych Oddziałów Polskiego Towarzystwa Laryngektomowanych z Bydgoszczy, Białegostoku, Gdańska, Olsztyna, Rzeszowa, Sosnowca, Szczecina, Torunia, Warszawy, Wrocławia, Zamościa, Zielonej Góry oraz z Kół Środowiskowych: Włocławek i Kielce. Nieobecni byli przedstawiciele Opola i Koła Środowiskowego Radom. Ponadto w obradach uczestniczyli członkowie Prezydium Zarządu Głównego PTL koi. Krzysztof Kujawiński, Adam Cywiński, Andrzej Stypczyński, Barbara Sternal i Janusz Piotrowski oraz zaproszeni goście z Białorusi, przedstawicielka Firmy „EU MED”-Alicja Sapalska, redaktor czasopisma „NASZE SPRAWY” Grzegorz Stanisławek z Katowic, przedstawicielka Wydawnictwa „TAKT” Grażyna Smolarek-Kamińska, Dr Roman Rybak z Kliniki Otolaryngologii Akademii Medycznej w Grodnie, wolontariuszka z Warszawy Elżbieta Wesołowska oraz przedstawiciele firmy „CYBER BIO MED” z Bytomia Joanna Sędlak i Wojciech Musialik.

Otwarcia posiedzenia Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Laryngektomowanych, powitania uczestników i zaproszonych gości dokonał Przewodniczący Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Laryngektomowanych Krzysztof Kujawiński.

Zebrani członkowie Zarządu Głównego PTL jednogłośnie zaaprobowali projekt porządku obrad podany przez Przewodniczącą ZG PTL Krzysztofa Kujawińskiego.

Przewodniczący Zarządu Pomorskiego Oddziału Rejonowego w Gdańsku Erwin Orłowski zaproponował, aby prezydium zebrania tworzyli członkowie Prezydium Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Laryngektomowanych i podany wniosek został przyjęty

jednogłośnie przez zebranych. Na protokolanta posiedzenia powołano Pana Andrzeja Styczyńskiego.

Zebrani zaaprobowali propozycję, aby dzisiejsze obrady prowadziła mgr Barbara Sternal-członkini Prezydium ZG PTL.

Przewodniczący Zarządu Głównego PTL Krzysztof Kujawiński w swym wystąpieniu przedstawił realizację umowy z PFRONEM w ramach programu „PARTNER”. Poinformował również zebranych, że w kursie nauki mowy i głosu uczestniczy 5 logopedów, psycholog, kierownik kursu i 84 osoby, które wymagają rehabilitacji.

1. Przewodnicząca Zarządu Oddziału Rejonowego w Bydgoszczy mgr Hanna Owczarzak, zabierając głos w dyskusji, zwróciła uwagę na niewłaściwy dobór kandydatów z poszczególnych Oddziałów Rejonowych PTL do uczestniczenia w kursie nauki mowy i głosu, w wyniku czego w kursie udział biorą osoby dobrze mówiące (około 50%), a pozostali stanowią również około 50% i są to osoby słabo i bardzo słabo mówiące lub w ogóle nie mówiące. Aby w przyszłości uniknąć podobnych sytuacji z przydziałem miejsc w Oddziałach Rejonowych, przewodnicząca zaproponowała, by we wnioskach kwalifikacyjnych na kurs wprowadzić dodatkowo:

- a. datę zabiegu operacyjnego - osoby kierowanej na kurs i zakres dokonanej operacji
- b. informację, czy chory posługuje się aparatem, czy mową zastępczą i w jakim stopniu ma opanowaną mowę.

Dany Oddział Rejonowy PTL przy przydziale miejsca na kurs winien kierować się odpowiednimi kryteriami, tj. aby najwyżej jedna osoba dobrze mówiąca mową zastępczą mogła w takim kursie wziąć udział, zaś pozostali kandydaci winni być osobami mówiącymi bardzo słabo i z krótkim stażem pooperacyjnym, potrzebującymi rehabilitacji! Propozycję Hanny Owczarzak poparł przedstawiciel Oddziału Rejonowego PTL z Zielonej Góry Andrzej Trawiński.

2. Członek Prezydium Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Laryngektomowanych Adam Cywiński, zabierając głos w dyskusji, poruszył problem niewykorzystywania prawidłowego przydziału miejsc na kurs nauki mowy i głosu przez niektóre Oddziały Rejonowe PTL, np. Oddział Białystok.

W dalszej dyskusji nadmienił, iż Magdalena Fabczak-Kowalczuk swymi informacjami szkodzi Towarzystwu, jednocześnie preferuje własną osobę, podając nieprawdziwe fakty. O swych decyzjach w Oddziale Białostok również nie informuje Prezydium Zarządu Głównego.

3. Na niewłaściwą dyskusję zareagował Stefan Moczyński z Oddziału Rejonowego Polskiego Towarzystwa Laryngektomowanych w Toruniu, zwrócił się do zebranych o przerwanie dyskusji nie na temat, co też uczyniono.
4. Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Laryngektomowanych na posiedzeniu w dniu 6 września 2003 roku podjął uchwałę w sprawie doboru kandydatów na szkolenie osób laryngektomowanych w latach następnych!

Postanowiono, że należy:

- a) uściślić kryteria doboru kandydatów na szkolenie nauki mowy i głosu
- b) zwiększyć nadzór nad wnioskami przysyłanymi przez Oddziały Rejonowe (czy są przestrzegane zasady doboru osób).

Za wykonanie powyższej uchwały czyni się odpowiedzialnym Prezydium Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Laryngektomowanych. Uchwałę przyjęto jednogłośnie.

5. Janusz Piotrowski – członek Prezydium Zarządu PTL poruszył w swym wystąpieniu sprawę nieprzestrzegania terminu nadsyłania wniosków na kurs nauki mowy i głosu przez Zarządy Oddziałów Rejonowych Polskiego Towarzystwa Laryngektomowanych jak i samych zainteresowanych osób. Wnioski są wypełniane nieczytelnie. Zwrócił się do zebranych, aby na przyszłość wnioski były czytelne, przejrzyste, z informacją w prawym górnym rogu, z jakiego Oddziału Rejonowego jest kandydat.
6. Następnie Przewodniczący Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Laryngektomowanych Krzysztof Kujawiński przedstawił w skrócie informację z przebiegu Zjazdu Delegatów Europejskiej Konfederacji Laryngektomowanych w Dreźnie odbytego w dniach 3-6.07.2003 roku. Uczestniczył on jako

przedstawiciel Polski i Polskiego Towarzystwa Laryngektomowanych. Dokładne informacje z pobytu na zjeździe i działalności CEL ujęto w biuletynie nr 3/2003 łącznie z fragmentami wystąpienia p.o. przewodniczącego CEL – Franka Madlera.

7. Dr med. Roman Rybak z Kliniki Otolaryngologii Akademii Medycznej w Grodnie podziękował za umożliwienie uczestnictwa w kursie nauki głosu i mowy osobom z Białorusi oraz przedstawił w krótkim zarysie sytuację laryngektomowanych na Białorusi. Podkreślił między innymi:
 - a. Rozdział radioterapii przed i po zabiegu oraz sam zabieg.
 - b. Badania kontrolne co miesiąc.
 - c. Kurs nauki mowy.
 - d. Brak funduszy na badania naukowe nad nowotworem krtani.
 - e. Brak zabezpieczenia chirurgicznego leczenia.
 - f. Brak podstawowego sprzętu dla osób laryngektomowanych (rurki, osłonki)
 - g. Brak kontaktów z psychologami.
 - h. Brak środków opieki nad osobami laryngektomowanymi.
 - i. Próbę organizowania stowarzyszenia dla laryngektomowanych.
8. Mgr Barbara Sternal - Skarbnik Zarządu Głównego PTL omówiła sprawy finansowe Towarzystwa:
 - a. Przychody Zarządu Głównego, składki członkowskie, darowizny, dotacje z PFRON, indywidualne wpłaty oraz odsetki z Banku PKO SA.
 - b. Rozchody i koszty Zarządu Głównego na materiały pomocnicze, koszty reprezentacyjne, opłaty ksero, przesyłki, ryczałt telefoniczny, delegacje i przelewy bankowe.
9. Członek Prezydium Zarządu Głównego PTL Janusz Piotrowski zgłosił wniosek o ujednoczenie wysokości składek członkowskich we wszystkich Oddziałach Rejonowych PTL oraz skreślenie z list Towarzystwa członków niepłacących składek (Statut PTL § 12 pkt. 3).

Z propozycją tą nie zgodzili się Hanna Owczarzak i Andrzej Stypczyński z Oddziału Rejonowego Bydgoszcz. Zaapelowali do

zebranych, aby nie skreślać z list członków, którzy nie płacą składek, być może są to problemy finansowe przejściowe.

10. Stefan Moczyński z Oddziału Rejonowego PTL w Toruniu zaapelował do zebranych, aby z uwagi na biedniejsze i bogatsze regiony Polski nie ujednolicać wysokości składek. Decyzje pozostawił Zarządom Oddziałów Rejonowych PTL, co zostało zaakceptowane przez członków posiedzenia.
11. Przewodniczący Oddziału Rejonowego PTL w Zielonej Górze Andrzej Trawiński zaproponował, aby każdy członek w swoim Oddziale wpłacał miesięcznie 0,50 groszy na potrzeby Zarządu Głównego PTL. Propozycja nie została przyjęta. Przyjęto, że określoną kwotę będą ustalały Oddziały Rejonowe, a wpłacona kwota przeznaczona zostanie na potrzeby danego oddziału.
12. Mgr Stanisław Walczykowski – Przewodniczący Komisji Rewizyjnej PTL przedstawił informację z kontroli działalności Prezydium Zarządu Głównego:
 - a. O odbytych 26 posiedzeniach Prezydium Towarzystwa od 1.01.2001 roku.
 - b. O planie działalności w okresie 2001-2004 roku.
 - c. O działalności członków Prezydium ZG PTL, a szczególnie o maksymalnym zaangażowaniu Przewodniczącego PTL.
 - d. Powyższe dane znajdują się w dokumentacji.
 - e. Mówca zaapelował do Przewodniczących Oddziałów Rejonowych, aby komisje działające przy Oddziałach Rejonowych sprawozdania ze swej działalności nadesłały do komisji Rewizyjnej Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Laryngektomowanych do dnia 31.10.2003 roku.
13. Przedstawicielka Firmy EU MED Alicja Sapalska przedstawiła istotę stosowania i zakładania protez osobom po całkowitym usunięciu krtani. W dyskusji na temat stosowania protez udział wzięli: Maria Górecka-Lasota, dr Dorota Piekaj-Stefańska, Wojciech Musialik oraz dwaj pacjenci, u których zastosowano protezy. Omówiono między innymi:
 - a. koszt protezy,

- b. ośrodki, gdzie zakładane są protezy (Lublin, Kielce i Białystok),
 - c. protezy – atest i sprzęt rehabilitacyjny,
 - d. kwalifikacje osób z protezami na kurs nauki głosu i mowy,
 - e. liczbę osób mających protezy, od kiedy zakładane są protezy,
 - f. zalety stosowania protez oraz działania uboczne (np. grzybice),
 - g. pokaz mowy pacjentów z posiadaną protezą.
14. Mgr Barbara Sternal – członek Prezydium ZG PTL i Grażyna Smolarek-Kaminska (Redakcja i wydawnictwo „TAKT”) przedstawiły informację dot. wydawania biuletynów, w tym biuletynu nr 3/2003 r. Najistotniejszym problemem jest sprawa zadłużenia wobec wydawnictwa ze strony Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Laryngektomowanych, za już wydany biuletyn. Ustalono, że Oddziały Rejonowe pobiorą wymaganą liczbę egzemplarzy biuletynów nr 3/2003 do rozprowadzenia i przyjęcia daru od swoich członków w Oddziałach Rejonowych. Zarządy Rejonowe zobowiązały się, że w terminie do 15.10.2003 r. wpłacą na konto Zarządu Głównego PTL za każdy otrzymany biuletyn 2,50 zł. Propozycję ta przegłosowano jednogłośnie, przy jednym wstrzymującym się.
15. Janusz Piotrowski – członek Prezydium Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Laryngektomowanych, Przewodniczący Komisji opracowania poprawek w Statucie Towarzystwa przy udziale członków komisji Adama Cywińskiego i Andrzeja Stypczyńskiego z Zarządu Głównego PTL przygotowali szereg poprawek i zmian treści niektórych punktów, określeń, zdań i nazewnictwa. Janusz Piotrowski z treścią propozycji zapoznał zebranych, a następnie opracowane zagadnienia wręczył Przewodniczącym Zarządów Oddziałów Rejonowych. Jednocześnie poinformował zebranych, że w tej sprawie zostanie wysłane pismo do wszystkich Oddziałów Rejonowych. Uczestnicy posiedzenia zobowiązali się do opracowania poprawek w Statucie Towarzystwa, które prześlą do Zarządu Głównego. Nową propozycję komisja przedstawi na Zjeździe Delegatów Towarzystwa w grudniu 2003 r.

16. Adam Cywiński – członek Prezydium ZG PTL przedstawił informacje dotycząca stanu przygotowań Walnego Zjazdu Delegatów PTL:
 - a. Wstępny termin zjazdu 06.12.2003 r. w Bydgoszczy.
 - b. Dzień 31.10.03 to ostateczny termin nadsyłania imiennych wykazów uczestników z Oddziałów na Zjazd.
 - c. Liczbę delegatów z oddziału na Zjazd określono: jeden członek na dziesięciu opłacających składki.
 - d. Delegat powinien mieć opanowaną mowę zastępczą w celu komunikowania się ze zrozumieniem.
 - e. W skład nowego Zarządu i władz Towarzystwa winny wejść osoby dyspozycyjne i operatywne. Do składu Prezydium Zarządu Głównego PTL powinny wejść osoby zamieszkałe blisko siedziby ZG PTL.
17. Przewodniczący ZG PTL podziękował zebranych za aktywny udział w posiedzeniu Zarządu Głównego i za wspieranie działalności Towarzystwa. Na tym posiedzenie zakończono.

A. Styczyński
J. Piotrowski

Prezydium Zarządu PTL w czasie obrad

2.2. Sprawozdanie z odbytego w dniach 01.09. - 14.09.2003 r. kursu nauki głosu i mowy dla osób laryngektomowanych

Prezydium Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Laryngektomowanych, realizując zadanie „**Wielokierunkowej grupowej i indywidualnej rehabilitacji dla osób laryngektomowanych**”, dofinansowane przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych zorganizowało w dniach 01.09.- 14.09. 2003 r. w Ośrodku Wczasowo-Rehabilitacyjnym „Jagoda” znajdującym się w Sarbinowie przy ul. Wczasowej 1, i przeprowadziło szkolenie nauki głosu i mowy dla osób z terenu całego kraju po całkowitym i częściowym usunięciu krtani z powodu raka .

Ze względu na ograniczoną liczbę miejsc dla uczestników kursu ustalono i przydzielono miejsca dla poszczególnych oddziałów rejonowych, kół i grup środowiskowych, które zostały wcześniej o tym poinformowane. Kwalifikując osoby laryngektomowane do udziału w szkoleniu, wzięto pod uwagę m.in.:

- przynależność do Towarzystwa Laryngektomowanych;
- opłacanie składek członkowskich;
- stopień zaangażowania w działalność na rzecz Towarzystwa Laryngektomowanych lub integracji środowiska;
- stopień „zaburzeń” w komunikacji werbalnej (ocena logopedy prowadzącego);
- czas po zabiegu operacyjnym (oceniał lekarz prowadzący chorego);
- sprawność fizyczną i kondycję zdrowotną (kwalifikacja przez lekarza prowadzącego);
- odpowiednie skierowanie - wniosek kwalifikacyjny.

Z uwagi na ograniczenia miejscowo - lokalowe wskazane było przybycie osób laryngektomowanych bez opiekunów. W wyjątkowych przypadkach współpracowano z innym ośrodkiem, tj. „Flisak”, który znajdował się ok. 100 metrów od ośrodka „Jagoda”. Listę osób niepełnosprawnych, korzystających bezpośrednio i pośrednio z dofinansowania, które wzięły udział w szkoleniu przesłano do PFRONU.

Dofinansowanie ze środków PFRONU pomogło zrealizować tak ważne cele szkolenia jak:

- opanowanie przez uczestników mowy zastępczej w stopniu umożliwiającym komunikację werbalną poprzez codzienne ćwiczenia oraz naukę głosu i mowy -indywidualnie i grupowo;
- uzyskanie dźwięcznego odbicia przez osoby początkujące; - lepsza koordynacja oddechu z tonacją;
- wydłużenie fazy oddechowej u osób średnio zaawansowanych (0,5 - 1,5 roku po zabiegu)
- ogólna poprawa mowy przełykowej.

Dla grupy zaawansowanej, tj. dobrze mówiącej:

- udoskonalenie fazy wydechowej,
- wzmocnienie siły głosu,
- doskonalenie głośnego mówienia, czytania, doskonalenie intonacji i akcentu,
- poprawa stanu odczuwania i rozpoznawania zapachów,
- różnicowanie głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych (w sylabach i wyrazach).

Dla wszystkich uczestników kursu:

- ćwiczenia ogólne poprawiające kondycję fizyczną i psychiczną.

Z psychologicznego punktu ujęto takie cele jak:

- nawiązywanie kontaktów interpersonalnych, radzenie sobie w sytuacjach trudnych, np. nowych,
- opanowanie radzenia sobie z negatywizmem,
- samoakceptacja w nowej sytuacji życiowej, zdrowotnej.

Uczestnicy kursu byli również bardzo wdzięczni za umożliwienie im (przy pomocy PFRONU) spotkania się na szczeblu krajowym, ponieważ mogli wymienić swoje doświadczenia, pochwalić się swoimi osiągnięciami, a także zakresem działania na swym terenie. Dzięki spotkaniom na kursie możliwe jest przybliżenie zainteresowanym nie tylko niezbędnych informacji od profesjonalistów, ale również możliwe było zobaczyć, jak osoba laryngektomowana może pływać, korzystając ze specjalnego urządzenia przeznaczonego do tego właśnie celu.

Zaproszeni goście z Austrii mogli obserwować sposoby i przebieg rehabilitacji osób laryngektomowanych w Polsce. Natomiast goście z Białorusi mogli nie tylko obserwować, ale również brać czynny udział w kursie nauki głosu i mowy, ponieważ były to osoby laryngektomowane.

Kursanci wyrazili również wdzięczność za zrozumienie ich problemów i skuteczną pomoc w ich rozwiązywaniu. Całe środowisko czuje się ponownie dowartościowane, ponieważ społeczeństwu problemy osób laryngektomowanych są mało znane. Problematykę tych zagadnień nagrano na filmie dokumentalnym, który został zrealizowany w Sarbinowie dla programu „Spróbujmy razem” TVP 2. Emisja filmu dla widzów odbyła się pod koniec listopada 2003 r.

Ponadto zaproszone firmy mogły zaprezentować sprzęt medyczny i inne akcesoria niezbędne do funkcjonowania osoby bez krtani. Jedną z nich był Zakłady Produkcyjno Naprawcze Sprzętu Medycznego - Cyber Bio Med z Bytomia, która zaprezentowała m.in. sprzęt wzmacniający głos. Druga firma Eu Med. z Warszawy, z systemem PROVOX przybliżyła wszystkim zainteresowanym najnowsze osiągnięcia w dziedzinie otolaryngologii przeznaczone dla osób laryngektomowanych. Jest to proteza tchawiczno-przełykowa, która może być wszczepiona osobom po laryngektomii całkowitej oraz tym, które mają m.in. problemy z nauczeniem się mowy przełykowej, chociaż to nie rozwiązuje całkowicie problemu porozumiewania się. W przyszłości jest to kolejna grupa osób laryngektomowanych, która wymagać będzie nieco innych technik nauki głosu i mowy pod kierunkiem logopedy. Tak więc dla Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Laryngektomowanych pojawiły się nowe cele i zadania (a także wyzwania), które w przyszłości i w następnych latach należałoby wziąć pod uwagę.

Problematyka kursu tak urozmaicona spotkała się z uznaniem i została przyjęta przez wszystkich uczestników bardzo pozytywnie. Uczestnicy kursu są pełni optymizmu, wierząc w dalszą pomoc i kolejne kursy, które pomogą zminimalizować trudności laryngektomowanych, zwłaszcza, że nadal wzrasta liczba osób dotkniętych tym schorzeniem, a przekaz informacji na jego temat nadal jest niewielki.

mgr Barbara Sternal

„Sarbinowo - 2003”

Narada o współpracy
z przedstawicielami
z Austrii

Nauka głosu i mowy na kursie
w Sarbinowie.

Pierwsza grupa ćwicząca naukę
głosu i mowy w Sarbinowie.

Goście z Białorusi w czasie
posiłku obiedniego.

III. UWARUNKOWANIA ZDROWIA

3.1. Nowoczesne protezy głosowe Provox i system rehabilitacji mowy, oddychania i węchu u pacjentów laryngektomowanych

Bliska współpraca lekarzy specjalistów z producentami sprzętu medycznego owocuje ciągłym postępowaniem w nowoczesnej technice medycznej, ułatwiając leczenie, rehabilitację, a w konsekwencji codzienne życie pacjentów. Tak się dzieje również w przypadku pacjentów, którzy zostali poddani zabiegowi całkowitej laryngektomii. Najlepszym przykładem w tej dziedzinie jest System Provox, którego poszczególne elementy pozwalają w maksymalnym stopniu przywrócić pacjentowi funkcje organizmu, które zostały zniszczone przez laryngektomię. Lekarze z Holenderskiego Instytutu Raka w Amsterdamie od wielu lat pracują nad możliwościami przywrócenia pacjenta do stanu, który byłby najbliższy sytuacji sprzed laryngektomii. Dotyczy to zarówno utraconego głosu oraz funkcji nosa (temperatura i wilgotność wdychanego powietrza, przywrócenie węchu), jak i rehabilitacji oddychania.

Ostatnie dziesięciolecia przyniosły ogromny postęp w dziedzinie rehabilitacji głosu po całkowitej laryngektomii. Wszczepiane protezy głosowe stały się ważną metodą szybkiego, skutecznego i wygodnego przywrócenia głosu. W ostatnich latach, niskooporowa, wszczepialna proteza głosowa Provox, opracowana w Holenderskim Instytucie Raka dowiodła, że jest wiodącym urządzeniem w tej dziedzinie. Mając na celu polepszenie komfortu pacjenta i ułatwienie pracy personelu medycznego, skonstruowano drugą generację protez Provox. Protezy nowej generacji Provox 2 pozwalają na zakładanie ich z obu kierunków, zarówno od strony stomy, jak i od strony przełyku. Zwłaszcza wymiana protez przez stomę znacznie ułatwiła technikę ich wymiany, czyniąc ją prostym zabiegiem ambulatoryjnym i wyeliminowała dyskomfort pacjenta związany z wymianą protezy poprzedniego typu.

W ostatnim okresie coraz bardziej oczywisty stał się pozytywny wpływ jednoczesnej rehabilitacji oddechowej na optymalną rehabilitację

głosu oraz na podwyższenie jakości życia pacjentów. Rozwój nowych rodzajów wymienników ciepła i wilgoci, zwłaszcza połączonych z zastawkami, w tym z zastawką automatyczną, znacznie wzbogacił asortyment urządzeń poprawiających życie pacjentów laryngektomowanych, a zwłaszcza ograniczających występowanie powikłań i niepożądanych objawów towarzyszących pacjentom pozbawionym funkcji nosa. Zadaniem wymienników jest ograniczenie kaszlu u pacjenta oraz poprawa mowy z użyciem protezy. Dzieje się tak dzięki częściowemu przywróceniu utraconych funkcji nosa. Nos u człowieka nie służy jedynie do wachania i rozpoznawania zapachów. Nos pełni ważne zadania podgrzewania, nawilżania i filtrowania wdychanego powietrza. Wymienniki ciepła i wilgoci Provox są skutecznym urządzeniem zastępującym nos w tych zadaniach. Wymienniki można dyskretnie ukryć pod ubraniem i nie grozi to jego zaplamieniem. Trzeba ich używać przez całą dobę, bez przerwy, tak jak wcześniej cały czas pacjenci korzystali ze swojego nosa.

Utrata funkcji nosa po laryngektomii sprawia, że wdychane powietrze jest suche, zimne i brudne. Wzmaga się kaszel oraz wydzielanie flegmy. Długie okresy kaszlu są bardzo nieprzyjemne dla pacjentów, utrudniają spokojny sen. Te problemy ustępują po stałym, dłuższym stosowaniu wymienników ciepła i wilgoci Provox. Jedną z przyjemności dnia codziennego jest obudzenie się rano wyspanym, wypoczętym, z energią do życia kolejnego dnia. Wymienniki Provox bardzo w tym pomagają, a jednocześnie pacjenci nie muszą się obawiać, że napady kaszlu mogą przeszkadzać w normalnych kontaktach z rodziną, przyjaciółmi czy znajomymi.

Otoczenie stałą opieką chorych po całkowitej laryngektomii oraz wyposażenie pacjentów w nowoczesny i skuteczny sprzęt rehabilitacyjny jest podstawą sukcesu w dłuższym czasie ich stosowania.

Stosunkowo nowym osiągnięciem specjalistów są nowe metody rehabilitacji węchu. Utrata tego zmysłu po laryngektomii jest skutkiem braku przepływu powietrza przez nos. Za pomocą specjalnej techniki rehabilitacyjnej u większości pacjentów można odzyskać powonienie, przywrócić ich do świata pełnego zapachów i smaków.

Używając pełnego systemu rehabilitacji Provox, pacjent może powrócić do normalnego życia, wypełnionego rozmowami, telefonami, zapachami i smakami. Może czuć się bezpiecznie, czując zapach dymu, gazu, mogąc zatelefonować po pomoc.

System Provox jest już dostępny w Polsce, wszystkie jego elementy są zarejestrowane w naszym kraju. Niestety, znana wszystkim sytuacja finansowa w służbie zdrowia powoduje, że na razie tylko część produktów może być sfinansowana ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia. W ramach procedur NFZ chorzy mogą otrzymać protezy głosowe Provox w placówkach, które uwzględniły te procedury w swoich rocznych planach. Mamy nadzieję, że liczba tych ośrodków będzie rosła z roku na rok oraz że wzrośnie także liczba i asortyment produktów otrzymywanych bezpłatnie w ramach składki zdrowotnej każdego pacjenta.

Dystrybucją Systemu Provox w Polsce zajmuje się Spółka EUMed. Firma zaopatruje hurtowo szpitale i inne placówki służby zdrowia. Jednak wykwalifikowani pracownicy firmy są również do dyspozycji lekarzy i pacjentów, służąc wszelkimi informacjami i pomocą w uzyskaniu urządzeń Provox. Oto kontakt do firmy: EUMed Sp. z o. o., 04-275 Warszawa, ul. Chłopickiego 50, tel. (0-22) 879 69 20, fax: (0-22) 879 69 28, e-mail: eumed@w.pl

3.2.

Wszechmocna siła oddechu

Oddech jako podstawowa czynność naszego organizmu towarzyszy człowiekowi od narodzenia. Przysłowiowy pierwszy „krzyk” - stymulowany pobranym do płuc powietrzem, w zetknięciu z przerażająco jasną rzeczywistością, staje się „motorem”, rozpędzoną „machiną”, wiodącą każdego - to radosną, to smutną ścieżką ludzkiej egzystencji.

To właśnie ten pierwszy oddech po narodzeniu i, idąc dalej, pierwszy oddech po przebudzeniu ze snu - staje się wyznacznikiem naszych sukcesów, zadowolenia, a przede wszystkim prawidłowego funkcjonowania.

Oddychanie to wymiana gazów pomiędzy organizmem żywym a otaczającym go środowiskiem. Wymiana ta polega na pochłanianiu tlenu przez organizm i na wydalaniu dwutlenku węgla. W procesie oddychania wyróżnia się sprzężone ze sobą procesy:

1. oddychanie zewnętrzne (zwane płucnym) - polegające na pochłanianiu tlenu i wydalaniu dwutlenku węgla w płucach,
2. przenoszenie gazów przez krew, która transportuje z płuc do tkanek tlen i z tkanek do płuc dwutlenek węgla,
3. oddychanie wewnętrzne (zwane tkankowym) - obejmujące procesy utleniania w samych tkankach organizmu.

Pierwsze, najbardziej manifestujące się wizualnie - oddychanie płucne polega na rytmicznym wykonywaniu wdechów i wydechów. W trakcie wdechu świeża porcja powietrza dostaje się do płuc, gdzie część tego tlenu zostaje pochłonięta. Natomiast w trakcie wydechu usuwany jest z organizmu nadmiar dwutlenku węgla, przechodzący z krwi do powietrza znajdującego się w pęcherzykach płucnych. Proces ten dzięki olbrzymiej powierzchni pęcherzyków przebiega w płucach z dużą prędkością, ale tylko w warunkach prawidłowo działającej fizjologii organizmu.

Ten wyidealizowany obraz oddychania płucnego przebiega tak po mistrzowsku, dopóty, dopóki płuca funkcjonują w sposób właściwy. Małe „przeszkoda”, pojawiająca się na drodze prawidłowo funkcjonującego aparatu oddechowego staje się bardzo często przyczyną niedotlenienia, duszności, lęku, a w konsekwencji frustracji i stresu.

Niezaspokojona w pełni potrzeba oddychania u osób po usunięciu częściowym lub całkowitym krtani pojawia się bardzo często. Przeziębienia, zaburzenia alergiczne, stany zapalne zarówno górnych, jak i dolnych dróg oddechowych bardzo często przyczyniają się do zwiększonego wydzielania śluzu. Ten zaś, zalegając w drogach oddechowych czy też w rurce tracheostomijnej, staje się doskonałą pożywką dla patologicznych mikroorganizmów.

Dlatego też należy pamiętać o regularnym odkrztuszaniu i oczyszczaniu rurki tracheostomijnej z zalegającej wydzieliny. Prawidłowe postępowanie uchroni zarówno laryngektomowanych, jak i osoby

przebywające w ich otoczeniu od niepożądanych infekcji. Pamiętajmy, że lepiej zapobiegać zakażeniom, niż je leczyć, stosując w konsekwencji, bardzo często farmaceutyki, których szeroki zakres działania może przyczynić się do upośledzenia układu odpornościowego.

Mechanizm wdechu polega na zwiększeniu wymiarów klatki piersiowej, wywołanym przez mięśnie wdechowe, do których należą wewnętrzne mięśnie międzyżebrowe oraz przepona. W wyniku skurczu mięśni międzyżebrowych dochodzi do uniesienia żeber ku górze, powodując tym samym zwiększenie objętości klatki piersiowej w kierunku przednio-tylnym i bocznym. Skurcze przepony, która w trakcie wdechu opuszcza się o 3-4 cm, powoduje również zwiększenie podłużnego wymiaru klatki piersiowej, w wyniku czego jej pojemność się zwiększa o 100 ml.

To zwiększenie wymiarów powoduje z kolei rozciągnięcie płuc. Jest to możliwe dzięki istnieniu ujemnego (mniejszego od atmosferycznego) ciśnienia w jamie opłucnej. W ten sposób dochodzi do równoważenia elastyczności tkanki płucnej, która wskutek tak działającego mechanizmu wypełnia całą klatkę piersiową.

W odróżnieniu od wdechu, który zawsze jest procesem czynnym, normalny, zdrowy wydech jest bierny. Po zakończeniu wdechu, czyli po zakończeniu skurczu mięśni wdechowych, cała powierzchnia klatki piersiowej wraca do położenia wyjściowego, dzięki działaniu siły ciężkości. Następuje wówczas zmniejszenie jej wymiarów, a tym samym i płuc, w związku z czym ta ilość powietrza, która dostała się do organizmu w trakcie wdechu, zostaje z niego wydalona.

Aby fazy wdechu i wydechu miały prawidłowy charakter, każdy niejako z góry zobligowany jest do stosowania odpowiednich ćwiczeń. Głęboki, krótki wdech nosem (dzięki czemu powietrze wnika jest ogrzewane) oraz wydłużony wydech ustami jest podstawą dobrze działającej „pompy oddechowej”. Stosowanie ćwiczeń relaksacyjnych, połączonych z muzyką i masażem może się stać podstawą do kształtowania prawidłowo funkcjonującego układu oddechowego.

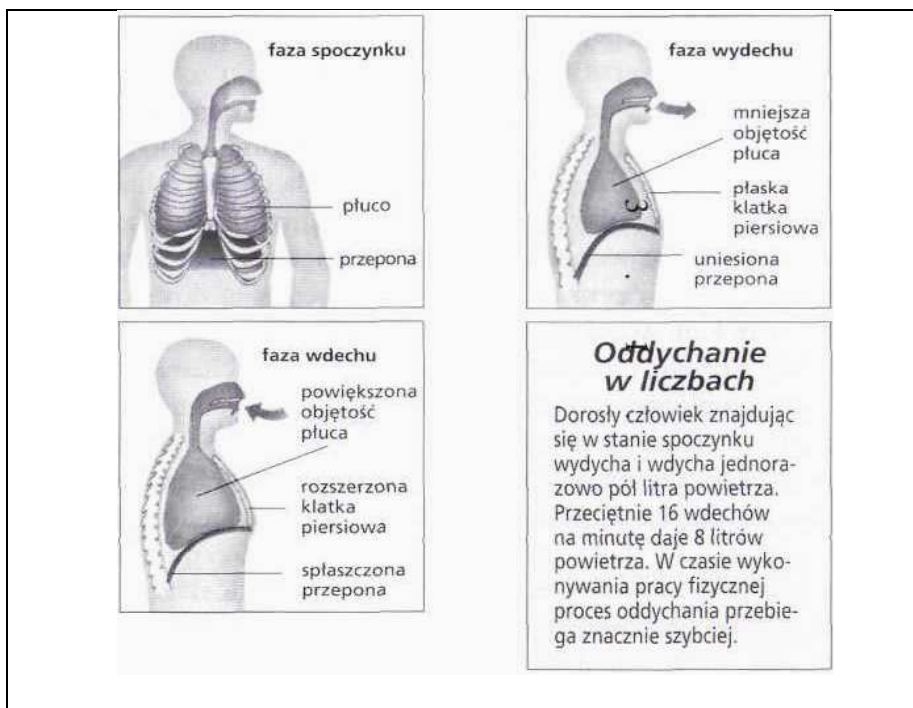
Długie spacerowanie, spokojne rozmowy z ludźmi, spontaniczne spotkania ze znajomymi - to również elementy wspaniałej terapii. Wpływa ona

bardzo korzystnie na nasze organizmy. Przyczynia się do zapominania o gnębiących problemach, nastraja pozytywnie, pozwala spojrzeć na świat przez „różowe okulary”. I wreszcie - uśmiech - ten najszczęśliwy, głośny, „promienisty” - to także wspaniałe ćwiczenie oddechowe, którego stosowanie winno sukcesywnie zwiększać się - oczywiście wprost proporcjonalnie do upływającego czasu.

Dlatego też należy powiedzieć *explicite* - bardzo wyraźnie, iż **wszechmocna siła oddechu jest podstawą prawidłowo funkcjonującego organizmu, a wspomagana serdecznymi spotkaniami w grupach terapeutycznych, stowarzyszeniach, klubach, staje się doskonałym lekiem na radzenie sobie z różnymi przeciwnościami losu.**

mgr Zbigniew Rytlewski

Regionalne Centrum Onkologii
Szpital w Bydgoszczy
Dział Radioterapii

3.3. Karta informacyjna pielęgniarska dla chorych po operacji całkowitego usunięcia krtani - laryngektomii

PAMIĘTAJ!

- > Prowadź spokojny tryb życia; unikaj stresów, reaguj bez emocji na to, na co osobiście nie masz wpływu.
- > Nie wyłączaj się z życia społecznego i rodzinnego; nie zrywaj znajomości z najbliższymi i przyjaciółmi, możesz na nich liczyć;
- > Ciesz się i raduj tym, co jest i było, umartwianie się będzie obniżać Twoją kondycję psychiczną. Mimo „dołków” staraj się być wesołym (-ą), pogodnym (-ą), trwaj w dobrym humorze i dobrej wierze we wszystko co najlepsze, i że wszystko jest i będzie w porządku;
- > Nie zamartwiaj się, to obniży Twoją kondycję psychiczną, utrudni walkę z chorobą;
- > **Staraj się bywać między ludźmi, nawiąź nowe kontakty, znajomości, zgłoś się do najbliższego Klubu Polskiego Towarzystwa Laryngektomowanych, tj. osób po operacji całkowitego usunięcia krtani, gdzie otrzymasz wiele pomocy, wskazówek co do walki z chorobą i jej następstwami;**
- > **Rozmawiaj z osobami po operacji krtani, pomogą w trudnych chwilach, sytuacjach, doradzą, a także otrzymasz wsparcie;**
- > Rozmawiaj z dziećmi (zwłaszcza małymi); są szczerze, autentyczne, bez barier komunikacyjnych, bardzo chętnie pomagają w nawiązaniu kontaktów (nawet tych trudnych);
- > Pogódź się z faktem, że jesteś inwalidą mowy (komunikacji werbalnej);
- > Kiedy myślisz o śmierci - stosuj pkt 5 i 6 (patrz zapis kursywą - pochyły). Z tą chorobą można dobrze żyć i funkcjonować;
- > Przestrzegaj zalecanej diety - wysokobiałkowej (występującej głównie w produktach takich jak mleko i jego przetwory, wędliny, ryby), a także bogatej w witaminy A (marchew, szpinak, dynia, sałata zielona, ryby, tran, żółte i zielone owoce, groszek zielony, fasola szparagowa, jaja, wątroba), witaminę C (natka pietruszki, słodka - surowa papryka - czerwona i zielona, różne odmiany kapusty, kalafior, kalarepa, owoce jagodowe, czarna porzeczka, kiwi, ziemniaki, różne soki owocowe i warzywne), oraz witaminę E (kiełki pszenicy, kukurydza, olej sojowy, oliwa, słonecznik, orzechy włoskie i ziemne, wątroba);
- > Stosowanie tej diety wspomaga organizm w procesy naprawcze po operacji, podnosząc odporność organizmu; pokarmy bogate w witaminy A,C i E, a wymienione wcześniej oraz zasady zdrowego żywienia zapobiegają chorobom nowotworowym i jej następstwom;
- > Ogromne znaczenie w profilaktyce nowotworowej ma błonnik, który zapewnia prawidłowe funkcjonowanie przewodu pokarmowego i zapobiega zaparciom. Znajdziesz go m.in. w ciemnym pieczywie, owocach i warzywach;

- > Poradnik „Rak krtani” dr A. Sinkiewicz przybliży Ci postępowanie w przypadku wystąpienia choroby i po operacji całkowitego usunięcia krtani, a także pomoże rozwiązać niektóre problemy życiowe.
- > Przestrzeganie wskazówek lekarskich i pielęgniarских pozwoli na uniknięcie powikłań lub nawrotu choroby;

ZAPAMIĘTAJ !

- > Zachowaj sprawność fizyczną, ale bez większych wysiłków fizycznych; nie dźwigaj!
- > Zalecana jest rehabilitacja ruchowa - naucz się wykonywać ćwiczenia, które polepszą wentylację płuc, i całego układu oddechowego, ma to korzystny wpływ na naukę mowy przetykowej;
- > Zalecany higieniczny tryb życia poprawi kondycję Twojego organizmu (wskazane jest dużo spacerów - dużo ruchu, dużo tańca);
- > Jeżeli to możliwe, nie rezygnuj z pracy zawodowej lub o ile nie ma przeszkód, postaraj się o pracę (spokojną) albo wymyślaj sobie zajęcia - „rób coś !” -jest to korzystne dla Twojej rehabilitacji fizycznej i psychicznej;
- > Nie poddawaj się nadopiekuńczym poczynaniom członków rodziny, staraj się dużo robić sam (-a);
- > Estetyka i czystość wokół szyi, swoim wyglądem tworzy obraz dla całego otoczenia, który ku zaskoczeniu sceptyków może być całkiem inny (akceptacja otoczenia);
- > Nauczysz się od nowa : wyczucia smaku, zapachu, oczyszczania nosa, pozbycia się kataru, kichania, kaszlu, czkawki, dmuchania i ssania ustami, ziewania, wzdychania, gwizdania, parcia, kąpieli i mycia głowy, a co najważniejsze spania z rurką i bez rurki tracheostomijnej; tylko trochę cierpliwości, daj sobie trochę czasu;
- > Unikaj pomieszczeń suchych i o wysokiej temperaturze, ogranicz przebywanie w pomieszczeniach zanieczyszczonych kurzem, pyłem lub innymi środkami drażniącymi drogi oddechowe;
- > Utrzymuj odpowiednią wilgotność w mieszkaniu i Twoim otoczeniu - jest to pomocne w uniknięciu i zwalczaniu „korków” w rurce tracheostomijnej ;
- > Ogranicz przebywanie w towarzystwie zwierząt futerkowych - może to być czynnik sprzyjający wystąpieniu obrzęku śluzówki drzewa oskrzelowego, jego dodatkowych skurczów, a następnie uporczywego i męczącego kaszlu;
- > Włosy krótkie ułatwiają „mycie i życie”;
- > Naukę mowy zacznij jak najwcześniej, ale nie spiesz się, jeśli są jakieś przeszkody - „rób to właściwie” od początku;
- > Dbaj o stan uzębienia, jest to bardzo istotne w stosowaniu mowy zastępczej;
- > Kontynuuj naukę mowy przetykowej (zastępczej) u logopedy, nawet wtedy, kiedy sprawia Ci trudności, nie poddawaj się zwątpieniu! Uwierz, że możesz tego dokonać!
- > Bierz czynny udział w turnusach rehabilitacyjnych organizowanych przez PTL;

ZASTOSUJ!

- > Stosuj Zasady Zdrowego Żywienia, (patrz każdy podręcznik dietetyki),
- > Jedz małe porcje lecz często (ok. 5 - 7 x dziennie); małymi kęsami - zwłaszcza, gdy masz problemy z połykaniem;
- > Posiłki i płyny przyjmuj o temperaturze pokojowej - nie wywołują szoku termicznego, nie poparzysz się!;
- > Jedz co najmniej 5 porcji produktów zbożowych (chleb pełnoziarnisty, płatki zbożowe, makarony, kasze);
- > Jedz 4 porcje warzyw i 3 owoców, a zaopatrz organizm w wystarczającą ilość witamin i składników mineralnych;
- > Wypij 2 szklanki mleka, z których jedną można zastąpić serem - zapewni to odpowiednią dawkę wapnia, a także białka (pozostałą część białka może dostarczyć np. jedna porcja ryby, drobiu, grochu, fasoli lub mięsa);
- > Ograniczaj słodczyce, podroby, jaja, tłuszcze zwierzęce, a spożywaj oleje roślinne - unikniesz zaparć i innych problemów trawiennych (np. „zgagi”);
- > Podczas naświetlań kobaltem spożywaj dużo soku z surowych, czerwonych buraków oraz wywaru z siemienia lnianego lub stosuj się do zaleceń lekarzy radiologów;
- > Jeśli jesteś mężczyzną - to „krótco” po zabiegu oraz po lampach staraj się ogolić maszynką elektryczną - unikniesz dodatkowych podrażnień miejsca chorobowo zmienionego;
- > Po skończeniu naświetlań możesz zakrapiać witaminę A+D₃ do otworu w szyi (stomy) - pomaga w oddychaniu i odkasływaniu;
- > Wystrzegaj się przeziębienia, grypy, zapalenia oskrzeli i płuc;
- > Pamiętaj o utrzymaniu ciepła wokół szyi, klatki piersiowej (zwłaszcza w chłodne dni) oraz obowiązkowym zasłanianiu otworu (stomy);
- > Domowym sposobem dla ulżenia w oddychaniu jest smarowanie ciała wokół szyi olejkami „Olbas Oil”, ale nie wolno wkraplać go do wnętrza stomy (otworu);
- > Przy wzmożonym kaszlu zażywaj syrop, wybór masz bardzo szeroki;
- > Nie spożywaj czystego alkoholu - poraża mięśnie przełyku i możesz stracić głos (czasami tak z trudem odzyskany), piwo pij z umiarem;
- > W celu zachowania zdrowego zapachu, świeżości ciała używaj mydełek kosmetycznych lub sztyftów zapachowych - laryngektomowani nie czują w pełni „swego zapachu” tak jak inni;
- > Nie używaj dezodorantów w rozpylaczu - drobinki unoszące się w powietrzu mocno drażnią Twoje drogi oddechowe, płuca, gdyż wdychasz to wszystko bez właściwych „filtrów czy osłon”;
- > Unikaj kąpeli w otwartych zbiornikach wodnych - możesz się utopić! zwłaszcza przy zalaniu wodą otworu w szyi (stomy);
- > Zachowaj ostrożność przy kąpeli w wannie lub pod natryskiem - bez specjalnych osłon nie stosuj kąpeli lub zrób to pod nadzorem;

- > Dbaj o czystość stomy (otworu); przemywaj 2xdziennie gazikiem i ciepłą przegotowaną wodą (przeciwwskazana jest wata i mydło - może to być czynnik drażniący);
- > Stosuj na okolicę stomy (otworu), jeśli jest taka potrzeba, maści obojętne np. wazelinę lub te zapisane przez lekarza;
- > Zmieniaj rurkę i opatrunek przynajmniej 1x dziennie, a zapobiegiesz powikłaniom;
- > Postępowanie z rurką tracheostomijną - czyścić wg schematu:
 1. środek należy wyjąć i wyczyścić w razie potrzeby,
 2. rurkę umyć pod bieżącą wodą i szczoteczką od butelek o odpowiednim rozmiarze,
 3. rurkę metalową wyparzyć (wygotować) w osobnym i przeznaczonym do tego naczyniu,
 4. rurkę plastikową wydezynfekować poprzez zanurzenie jej w 70% czystym spirytusie, w osobnym i przeznaczonym do tego naczyniu;
- > Na stomę (otwór) lub rurkę zawsze stosuj filtry i apaszki z przewiewnego materiału;
- > Noś przy sobie kartkę identyfikacyjną dotyczącą Twojej choroby (wydaje Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Laryngektomowanych - P T L) oraz informującą o sposobie udzielania pierwszej pomocy w nagłych wypadkach - może ona uratować Ci życie;

W PRZYPADKU NASILENIADUSZNOŚCI:

- > Zachowaj spokój (w razie potrzeby zażyj łagodny środek uspokajający);
- > Zapewnij dostęp świeżego powietrza;
- > Przyjmij wygodną pozycję ciała - zalecana siedząca lub półsiedząca;
- > Staraj się oddychać spokojnie;
- > Udroźnij rurkę jeśli jest taka potrzeba poprzez odsysanie, wyjęcie i oczyszczenie środka rurki;
- > Zastosuj odsysanie wydzieliny z rurki, stomy (otworu);

JEŚLI NIE POMOGŁO!

- > Zastosuj inhalacje - kilka razy z małymi przerwami, po 10 minut (aż do skutku); [do inhalatora lub naczynia z wodą albo nawilżacza pokojowego dodaj kilka kropli zalecanego specyfiku do inhalacji; np. Inhalolu, który „orzeźwia” drogi oddechowe]

JEŚLI OBJAWY NIE USTĘPUJĄ - WEZWIJ POMOC LEKARSKĄ!

Jeśli masz problem - ZADZWOŃ!

Nasz telefon: O-10xx-52/585-4712

Opracował i przygotował Zespół Pielęgniarek
Kliniki Otolaryngologii SPSK w Bydgoszczy
pod kierunkiem pielęgniarki oddziałowej mgr Barbary Sternal

IV. Z ŻYCIA LARYNGEKTOMOWANYCH

4.1. Z kraju - Piszą do nas

Szanowny Panie Przewodniczący,

Bardzo Panu dziękuję za otrzymany list oraz za biuletyny, które naprawdę są bardzo nam potrzebne i pomocne. Jeżeli chodzi o mnie to bardzo źle znoszę swoją chorobę. Już byłem po operacji, dwa razy w szpitalu. Raz miałem problemy z tchawicą, a drugi raz zapalenie oskrzeli. W poprzednim liście pisałem o nawiązywaniu kontaktów z paniami. Jeżeli chodzi o mnie to jestem w dalszym ciągu tym zainteresowany. Może to być kontakt matrymonialny albo też towarzyski. Ja w chwili obecnej jestem na zasiłku wyrównawczym. Mam wykształcenie średnie. Chciałbym iść do pracy, jeżeli zajdzie taka okazja, to nie będę się zastanawiać. Mam jeszcze jeden problem, że nie mam swojego mieszkania. W chwili obecnej mieszkam u siostry. Teraz twardo uczę się mówić i muszę przyznać, że mi to wychodzi. Mieliśmy już zebranie w Opolu osób laryngektomowanych. Jestem z niego bardzo zadowolony. Bardzo Was wszystkich pozdrawiam i proszę o odpis, a jeżeli to możliwe to o dalsze numery biuletynów.

Z poważaniem
R. Piskorczyk

Ponieważ słabo mówię, pragnę w ten sposób podziękować Zarządowi Głównemu PTL-u, p. K. Kujawińskiemu, B. Sternal, J. Piotrowskiemu za świetnie zorganizowany turnus w Sarbinowie w dniach 01-14.09.2003 r. Szczególne podziękowanie za prawie indywidualne nauczanie źle lub w ogóle nie mówiących. Godny pochwały według mnie jest też pomysł nauki przez kilka logopedek. W ten sposób możemy poznać różne style i sposoby doskonalenia mowy i wybrać w dalszych ćwiczeniach te elementy, które nam indywidualnie dają najlepsze rezultaty. **Olbrzymie słowa uznania za dobór wspaniałych nauczycielek.** Podziw mój wzbudzały nie tylko profesjonalizmem, ale i olbrzymim zaangażowaniem w to co robią i podejściem do nas jako pacjentów, czym dopingowały do wzmoczonego wysiłku (szkoda, że choć na miesiąc nie można wziąć takiej osoby do domu!). Serdeczne podziękowania zwłaszcza dla pań logopedek Aleksandry Kumor-Wilgosiewicz i Elżbiety Nęckiej. Niespodzianki w postaci

kilku atrakcji typu rozrywkowego też chyba będą przez wszystkich mile wspominate. Reasumując - było wspaniale i tylko szkoda, że tak krótko. Życzę Zarządowi Głównemu PTL dalszej tak efektownej i efektywnej pracy.

Janusz Andrzejczek
Warszawa

P. S. Osobne uznanie dla kierownictwa kursu i Prezesa ZG PTL, za szybką i skuteczną interwencję dotyczącą niestosownego zachowania jednego z uczestników turnusu!

*

ZAMOJSKI ODDZIAŁ REJONOWY
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
LARYNGEKTOMOWANYCH
22-400 Zamość, ul. Legionów 10/103
REGON 951158727 NIP 922-260-16-44

**Zarząd Główny
Polskiego Towarzystwa Laryngektomowanych
w Bydgoszczy**

Zarząd Zamojskiego Oddziału Rejonowego PTL i uczestnicy turnusu z tutejszego oddziału przesyłają serdeczne podziękowania za zorganizowanie tak wspaniałego turnusu szkoleniowego w Sarbinowie we wrześniu 2003 roku.

Szczegółne wyrazy wdzięczności kierujemy do Przewodniczącego Zarządu Głównego mgr Krzysztofa Kujawińskiego za wielkie zaangażowanie, wysiłek i bardzo duży wkład pracy w organizację i szkolenie.

Chcemy bardzo serdecznie podziękować kierownicze turnusu mgr Barbarze Sternal za profesjonalne kierowanie szkoleniem, właściwe i wyważone decyzje oraz stworzenie miłej, sympatycznej i serdecznej atmosfery, która panowała w czasie dwutygodniowego pobytu.

Słowa podziękowania chcemy przekazać Paniom logopedom, które z wielkim sercem, zapałem i zaangażowaniem prowadziły rehabilitację głosu i mowy. Bardzo Paniom dziękujemy, byłyście wspaniałe i bardzo skuteczne.

Należy stwierdzić, że organizowanie tego typu turnusów szkoleniowych wg naszego zdania jest bardzo potrzebne i stwarza najlepszą formę integracji i rehabilitacji członków Polskiego Towarzystwa Laryngektomowanych z całego kraju.

Proponujemy, by utrzymać taką formę szkolenia w latach następnych.

Z poważaniem

PRZEWODNICZĄCY
ZARZĄDU Z.G. PTL
Zdzisław Ziembicki
Zdzisław Ziembicki

Fundacja Arka powstała 4.06.2002 r. w Katowicach

Posiada swoje oddziały w Bydgoszczy, gdzie mieści się zarząd fundacji jak i w Ustroniu, gdzie w hotelach Tulipan i Magnolia fundacja prowadzi działalność gospodarczą.

Zysk wypracowany z działalności hotelarskiej fundacja zamierza wykorzystywać w takich celach statutowych, jak:

tworzenie warunków sprzyjających rehabilitacji niepełnosprawnych
wspieranie działań mających na celu integrację społeczną niepełnosprawnych

prowadzenie i wspieranie działalności oświatowej i wydawniczej w zakresie współistnienia zdrowych i niepełnosprawnych.

Hotel Magnolia w Ustroniu, gdzie fundacja prowadzi swoją działalność gospodarczą od czterech lat, jest miejscem organizacji zjazdów społeczności internetowej osób niepełnosprawnych. Fundacja Arka aktywnie włączyła się w organizację zjazdów i zamierza ją kontynuować. Opracowaliśmy ankietę na temat potrzeb osób niepełnosprawnych, na podstawie której chcemy stworzyć program celujący w potrzeby osób niepełnosprawnych.

W tym roku ogłosiliśmy konkurs literacki dla osób niepełnosprawnych pt. **Moje dobre i złe dni**.

W konkursie mogą wziąć udział wszystkie osoby niepełnosprawne, które przyślą dwa opowiadania: jedno opisujące dobre, drugie zaś złe chwile w życiu osoby niepełnosprawnej.

Nagrodzone opowiadania zamierzamy wydać w książce pod tym samym tytułem, by przybliżyć społeczeństwu świat widziany oczyma osoby niepełnosprawnej.

Ponadto fundacja nawiązuje współpracę z innymi organizacjami pracującymi na rzecz potrzebujących, ofiarowując im w miarę możliwości pomoc rzeczową.

Dokładne informacje można uzyskać kontaktując się z zarządem fundacji w Bydgoszczy:

Fundacja Arka
ul. Warszawska 25, 85-058 Bydgoszcz
tel. 52-322-56-70 , e-mail fa@wp.pl

*Prezes Fundacji ARKA
Barbara Olszewska*

Szanowny Pan
Krzysztof Kujawiński
 Przewodniczący Zarządu Głównego Polskiego
 Towarzystwa Laryngektomowanych

Wielce Szanowny Panie,

Otrzymałem Pański list z propozycją nawiązania kontaktu ośrodków na Białorusi ze środowiskiem osób laryngektomowanych w Polsce.

W tej sprawie zwróciłem się do naszego szpitala wojewódzkiego, który jest także jednostką akademicką miejscowej Akademii Medycznej. Moim rozmówcą był pan dr Oleg Khorov (jego dokładny adres podaję na końcu listu), który wyraził zainteresowanie propozycją. Poza tą rozmową, przekazałem kopię Pańskiego listu znajomemu lekarzowi z Mohylewa.

Pan dr Khorov podczas spotkania podzielił się przewidywanymi trudnościami w organizowaniu pomocy osobom dotkniętym usunięciem krtani;

- ludzie po tego rodzaju operacjach w większości pochodzą, z prowincji, dlatego kontakt z nimi jest utrudniony,
- pacjenci przedstawiają niski poziom życia, a co za tym idzie także niskie zainteresowanie dbałością o własne zdrowie,
- są często uzależnieni od alkoholu i palenia tytoniu,
- nie bez znaczenia jest niski poziom materialny społeczeństwa.

Stąd też podjęcie inicjatywy systematycznej pracy z nimi może napotkać trudności, co nie oznaczałoby „złożenia broni” jeszcze przed rozpoczęciem walki. Dlatego mój rozmówca z powagą i zainteresowaniem potraktował propozycję przedstawioną w Pańskim liście.

Pan Oleg Khorov wśród swoich pacjentów znalazł jednego kandydata na zaproponowany kurs w Sarbinowie. Chciałby wykorzystać także drugie miejsce uczestnictwa i widziałby jako uczestnika kursu jednego ze swoich asystentów, który przyjrzałby się metodom pracy, działalności Stowarzyszenia, organizacji wzajemnej pomocy pomiędzy pacjentami itp.

Ze swej strony, jako kapłan i redaktor odpowiedzialny za gazetę dziękuję Panu bardzo serdecznie za list, który jest dowodem solidarności ludzi znajdujących się w potrzebie. Każdy znak zainteresowania, który przychodzi do nas z zachodniej granicy jest pomostem, który buduje więzi z krajem, który dla wielu z Polaków tu mieszkających jest Ojczyzną.

Proszę potraktować moją odpowiedź jako początek kontaktów już z bezpośrednio zainteresowanymi: czyli z panem Olegiem, a przez niego z pacjentami; będzie czekał na odpowiedź. Ja ze swej strony służę wszelką pomocą, której będzie Pan oczekiwał i wymogom której będę mógł sprostać.

Pozostaję z wyrazami głębokiej wdzięczności i szacunku;
Z serdecznym wspomnieniem w modlitwie w Pańskich intencjach tak rodzinnych jak i wszelkich działaniach społecznych

ks. Jarosław Hrynaszkiewicz

PS. Byłbym wdzięczny za umożliwienie mi towarzyszenia w początkach ewentualnej współpracy; ucieszyłbym się krótką wiadomością o jej postępach.

Prosilibyśmy o przysłanie na adres doktora Olega drugiego zaproszenia imiennego celem uzyskania przez tę osobę wizy wjazdowej. Wystarczy zaproszenie wyjaśniające cel pobytu w Polsce na firmowym papierze z pieczętką Polskiego Towarzystwa Laryngektomowanych.

Szczęść Boże w trosce o potrzebujących pomocy!

Ks. Jarosław Hrynaszkiewicz

*

**POLSKIE TOWARZYSTWO
LARYNGEKTOMOWANYCH
ZARZĄD GŁÓWNY**

Witajcie

Szanowny Pan Przewodniczący Zarządu Głównego PTL Krzysztof Kujawiński i Pani mgr Barbara Sternal - Pielęgniarka Oddziałowa Kliniki Otolaryngologii i SPSK.

Proszę wybaczyć, że po przyjeździe do Białorusi długo nie pisałem. Chciałem co nieco wyjaśnić w kwestii stworzenia Towarzystwa u nas i podzielić się tymi informacjami z Wami.

I tak pierwszy krok już został poczyniony. Towarzystwo będzie tworzone pod patronatem Naukowo - Badawczego Instytutu Onkologii i Radiologii Medycznej im. Aleksandrowa Ministerstwa Ochrony Zdrowia Republiki Białorusi.

Jak będzie dalej - to się okaże, jednakże dotychczas po pierwszych podjętych próbach można wyciągnąć wniosek, iż jest to sprawa trudna i bardzo kłopotliwa.

Często Was wspominam i ze wszystkimi dzielę się swoimi wrażeniami, ze spotkania i znajomości z Wami, a także z pobytu w Sarbinowie.

Jaką wspaniałą działalnością się zajmujecie. Już od pierwszego dnia znajomości z ludźmi, którym przydarzyło się w tym życiu poznać tę chorobę, my (zaproszeni z Białorusi) zobaczyliśmy i poczuliśmy tę atmosferę, w której oni przebywali. Zobaczyliśmy, że wszyscy pełni są życiowego optymizmu. Wielu z nich potrafiło przekroczyć barierę mowy i *znaleźć* godne miejsce, nawet nie tylko znaleźć, ale i je zająć w społeczeństwie, tzn. nie zamykać się w czterech ścianach swojego domu, a kontynuować pracę, odnajdując się w kolektywie, a prościej mówiąc wśród ludzi, co jest w życiu rzeczą najważniejszą.

I w tym jest ogromna zasługa Wasza i Waszego Towarzystwa, które, jak się dowiedzieliśmy, przyszło tworzyć z wieloma problemami.

My wszyscy jesteśmy wdzięczni logopedkom, które z nami pracowały. Ile siły, cierpliwości i energii wymaga się od nich, żeby nauczyły nas mówić, i to mówić tak, żeby z naszej mowy nie naśmiewali się otaczający nas ludzie, tzn. przywrócić nas do pełnowartościowego życia.

Jesteśmy szczerze wdzięczni personelowi Ośrodka Wczasowo-Rehabilitacyjnego „Jagoda” za stworzone nam ciepło, za uwagę i za wspaniałe jedzenie podczas naszego pobytu w Sarbinowie.

Wróciliśmy do domu dumni i z wiarą w siebie, czym bardzo zaskoczyliśmy w pierwszej kolejności swoich bliskich i oczywiście przyjaciół i znajomych, a w drugiej - leczących nas lekarzy.

Nasi bliscy i znajomi wyrażają dla Was szczerze uznanie i wdzięczność.

Serdeczne pozdrowienia i najlepsze życzenia dla Pana Janusza. Mamy nadzieję, że w przyszłości nasze kontakty zostaną utrzymane.

14 października 2003

Z poważaniem
Jurij

Wymiana
doświadczeń
z działalności
Prezydium ZG
PTL-a
a przedstawicielami
Austrii
i Białorusi.

V. VARIA-RÓŻNE

5.1.

Kącik literacki

Trochę optymizmu

Jeśli lęk Cię ogarnie,
łzy, rozpacz, cierpienia.
Zdobądź się na wysiłek!!!
Wypowiedz trzy życzenia.
Zastanów się nad pierwszym!
Drugie samo przyjdzie!
W trzecie wprowadź optymizm i wiele, wiele nadziei...
że... kiedy tylko wypowiesz
wszystko dookoła się zmieni (?)

Elżbieta M. Minczakiewicz

Nie zapomnij!

Przyszedłeś na ten świat z niczym,
I nic nie weźmiesz z sobą...
Jesteś jak pielgrzym, piechur, wędrowiec
Tułacza naznaczony dołą
do końca swoich dni...
Nie bierz ciężkiego bagażu,
żebyś nie ustał w pół drogi!
... Bo droga trudna przed Tobą!
Idź więc powoli, uważnie...
Postępuj krok po kroku!
Odważnie stąpaj, idź pewnie!
nie zbaczaj ze swego szlaku!

Elżbieta M. Minczakiewicz

1. Skromność jest prawem artystów, próżność ich obowiązkiem.
K. Kraus
2. Tyle jest gatunków wiary, ile istnieje religii na ziemi.
D. Diderot
3. Prawdziwe i jedyne nieszczęście to zupełny brak ideału.
Maeterlinck
4. Z fal najgorzej huczy to, co się ma rozbić na piasku.
Z. Krasiński
5. Wielkim bogactwem jest dla człowieka życie oszczędne.
T. Lukrecjusz
6. Bez szminki aktorzy stają się mało rozgarniętymi dziećmi.
A. Hitchcock
7. Nie polityka powinna rządzić ludźmi, ale ludzie polityką.
N. Bonaparte
8. Korzystaj z każdego dnia, nie oglądając się na przeszłość.
Horacy
9. Ten, który nie jest kochany, jest zawsze samotny wśród tłumu.
G. Sand
10. Jedno jest tylko w życiu szczęście, kochać i być kochanym.
G. Sand
11. Upojenie miłości ma się tak do zmysłów, jak sen do życia.
Novalis
12. Często przyjmuje się usługi tych, którymi się gardzi.
W. Hugo
13. Szczęście ma większą wartość, gdy trzeba je opłacić.
R. Rolland
14. Według mnie ten najlepszy, kto się najmniej chwali.
J. Krasiński
15. Do tego, żeby żyć zwyczajnie, trzeba mieć wiele odwagi.
S. Kierkegaard
16. Cnota nie cieszyła się nigdy takim uznaniem jak pieniądze.
M. Twain

17. Należy strzec się ciekawskich, bo z pewnością są plotkarzami.

Seneka

18. Świat nigdy nie znalazł dobrej definicji słowa wolność.

Lincoln

Dla Państwa wybrał i opracował

J. Piotrowski

5.3. „Szczypta humoru” - X przykazań człowieka szczęśliwego

1. Człowiek rodzi się zmęczony i żyje, aby odpocząć.
2. Kochaj swe łóżko jak siebie samego.
3. Odpoczywaj w dzień, abyś mógł spać w nocy.
4. Jeżeli widzisz kogoś odpoczywającego, pomóż mu.
5. Praca jest mecząca.
6. Co masz zrobić dziś, zrób pojutrze będziesz mieć dwa dni wolnego.
7. Jeżeli zrobienie czegoś sprawia ci trudność, pozwól to zrobić innym.
8. Nadmiar odpoczynku nigdy nikogo nie doprowadzi do śmierci.
9. Kiedy ogarnia cię ochota do pracy, usiądź i poczekaj, aż ci przejdzie.
10. Praca uszlachetnia, lenistwo uszczęśliwia.

SPROSTOWANIE

W poprzednim numerze Biuletynu Informacyjnego Nr 3/1/2003 zostały błędnie wydrukowane nazwiska autorów artykułów i wypowiedzi:

str. 4 jest A. DRYLA, a powinno być: A. DYRLA

oraz

str. 7 jest J. KURDYS, a powinno być: J. KRUDYS.

Za pomyłkę serdecznie przepraszamy.

Redakcja

VI. **AKTUALNY WYKAZ ODDZIAŁÓW REJONOWYCH POLSKIEGO TOWARZYSTWA LARYNGEKTOMOWANYCH**

L.p.	Nazwa oddziału i jego adres	Przewodniczący Zarządu	Rok powstania	Liczba członków
1.	Oddział Rejonowy PTL w Bydgoszczy ul. Skłodowskiej-Curie 9, 85-094 Bydgoszcz /Klinika Otolaryngologii Akademii Medycznej/	Hanna Owczarzak, tel. 052/3711600 wew. 643	1987	167
2.	Kolo Środowiskowe we Włocławku ul. Brzeska 6, 87-800 Włocławek /Wojewódzki Ośrodek Organizacji i Ekonomiki Ochrony Zdrowia/	87-100 Toruń ul. Wita Stwosza 1/3 Stanisław Pruszyński tel. 056/6225862	1991	57
		87-800 Włocławek ul. Podgórna 1/104 Henryka Kazimierczak tel. 054/2360588	2002	24
3.	Pomorski Oddział Rejonowy w Gdańsku ul. Dębinki 7, 80-211 Gdańsk /Klinika Laryngologii Akademii Medycznej/	80-806 Gdańsk ul. Chałubińskiego 19b/28 Erwin Orłowski tel. 058/3028572	1992	63
4.	Oddział Rejonowy PTL w Rzeszowie ul. Szopena 2, 35-057 Rzeszów /Szpital Wojewódzki Nr 1/	38-455 Głównika ul. O. K. Kubita 71 Stanisław Zajdel tel. 013/4376396-praca, 0607174373	1994	96
5.	Kolo Środowiskowe PTL w Radomiu ul. Aleksandrowicza 5, 26-617 Radom /Wojewódzki Szpital Specjalistyczny/	00-132 Warszawa ul. Grzybowska 5/419 Aleksandra Obarska tel 022/6241809	1995	105
		26-600 Radom ul. Nobla 7 Jacek Słostnia tel. 048/3313933, 0691772363	2002	30
6.	Oddział Rejonowy PTL we Wrocławiu ul. Hirszwelda 12, 50-230 Wrocław /Szpital Onkologiczny/	50-230 Wrocław ul Hirszwelda 12 dr Beata Mikulska tel. 071/3689280, 0603700093	1996	101
7.	Oddział Rejonowy PTL w Olsztynie ul. Dworcowa 28, 10-436 Olsztyn /Poradnia Laryngologiczna/	11-036 Giętrzwald, Biesal Danuta Kaczmarek tel. 089/5131149	1996	36
8.	Śląski Oddział Rejonowy PTL w Sosnowcu Pl. Medyków 1, 41-200 Sosnowiec /Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Nr 5/	41-200 Sosnowiec ul. Narutowicza 52/2 Mateusz Alejski tel. 032/2664978	1998	98
9.	Opolski Oddział Rejonowy PTL w Opolu ul. Grunwaldzka 23, 45-334 Opole /Wojewódzkie Centrum Medyczne/ ul. W. Witosa 26	45-334 Opole ul. Grunwaldzka 23 Sybilla Fusiarz tel. 077/4546672 (do 74), 0600228193	2002	48
10.	Zamojski Oddział Rejonowy PTL w Zamościu ul. Legionów 12, 22-400 Zamość /Szpital Wojewódzki im. Papieża Jana Pawła 11/	22-400 Zamość ul. Robotnicza 6 Zdzisław Zienkiewicz tel. 084/6396415	2002	45
11.	Lubuski Oddział Rejonowy PTL w Zielonej Górze Al. Niepodległości 16, 65-001 Zielona Góra /Wojewódzka Przychodnia Foniatryczna/	66-016 Czerwieńsk ul. Zielonogórska59/5 Andrzej Trawiński tel. 067/796164	2002	52
12.	Oddział Rejonowy PTL w Szczecinie ul. Unii Lubelskiej 1, 71-353 Szczecin /Katedra i Klinika Otolaryngologii i Onkologii Laryngologicznej Pomorskiej Akademii Medycznej/	70-100 Szczecin ul. Powstańców Wielkopolskich 9a/9 Bogdan Gąsiorowski tel. 091/4822371	2002	47
13.	Kolo Środowiskowe Osób Laryngektomowanych w Kielcach ul. Artwińskiego 3, 25-734 Kielce /Świętokrzyskie Centrum Onkologii Dział Głowy i Szyi/	25-322 Kielce ul. Romualda 9/22 Maria Górecka-Lasota tel. 041/3684555-praca, 041/3428305, 0603596665	2002	19

MaJeR Sp. z o.o.

Możliwość dofinansowania
przez Kasy Chorych !

Oferujemy elektroniczne
urządzenia zastępujące mowę
u osób po resekcji krtani.

Servox Inton

Najwyższej jakości niemiecki aparat Servox Inton posiada automatyczną ładowarkę, która jednocześnie ładuje akumulatory wewnątrz aparatu. Aparat posiada unikalną funkcję regulacji tonu mowy, co pozwala użytkownikowi indywidualnie dostosowywać i akcentować swoją wypowiedź.

Parametry techniczne:

waga: Aparat z akumulatorem - 170 g

wymiary: długość - 117mm, średnica - 35mm

Tytanowa obudowa, nie korodująca pod wpływem potu dłoni.

Amplicord mod. 55X

Włoski aparat Amplicord mod. 55X jest prostszy i tańszy od Servoxa. Łatwy w obsłudze, lekki, bezpieczny o wytrzymałej obudowie z PVC.

Odpowiednie ustawienie i ćwiczenia zapewnią, że oba aparaty będą działały podobnie jak prawdziwa krtąń.

Parametry techniczne:

waga: 80 g (bez akumulatora)

wymiary: długość 122mm, średnica: 31,6mm

zasilanie: 9V - akumulator Ni-Cd (110mAh), lub bateria typ 6F22.

ul. Czarnieckiego 57
01-541 Warszawa
tel: (22) 869 93 60
fax (22) 839 90 21
info@majer.com.pl
www.majer.com.pl

MaJeR[®]
ZDROWY STYL

JAGODA

OŚRODEK WZASOWO-REHABILITACYJNY

ul. Wczasowa 1
76-034 Sarbinowo Morskie
tel. +48(94) 31 65 510
fax +48(94) 31 65 598
www.jagoda.afr.pl

